

Beginners:GDP - What is gross domestic product (GDP)?/sk

Statistics Explained

Pre začiatočníkov:HDP – Čo je hrubý domáci produkt (HDP)?

Pozrite si video, ktoré vysvetľuje, čo zahŕňa HDP

Táto stránka je súčasťou bloku [Štatistika pre začiatočníkov](#), v rámci Statistics Explained na stránke Eurostatu, kde sú štatistické ukazovatele a [pojmy](#) vysvetlené jednoduchým spôsobom, aby sa svet štatistiky stal zrozumiteľnejším pre žiakov i študentov, ako aj pre všetkých, ktorí majú záujem o štatistiku.

Hrubý domáci produkt (HDP) je najčastejšie používaným meradlom **veľkosti ekonomiky**. HDP je možné zostaviť za krajinu ako aj región (ako napríklad Toskánsko v Taliansku alebo Burgundsko vo Francúzsku), alebo kombináciou za viaceré krajiny, ako v prípade Európskej únie (EÚ). HDP je súčet všetkých **pridaných hodnôt** vytvorených v ekonomike. **Pridanou hodnotou** sa rozumie hodnota vyrobených tovarov a služieb mínus hodnota tovarov a služieb potrebných na ich výrobu, tzv. **medzis potreba**. Viac o tom ďalej na tejto stránke.

Čo spadá pod HDP?

Pozrite si video, ktoré vysvetľuje, čo zahŕňa HDP

Najväčšou časťou HDP je hodnota všetkých vyrobených **tovarov a služieb určených na konečné použitie**, ktoré sa majú predať (finálne výrobky, tovar **bez medzispotreby** - pozri vyššie).

Nerozlišuje sa, či vyrobené tovary alebo služby majú pozitívny alebo negatívny vplyv zo sociálneho alebo environmentálneho hľadiska. Napríklad v prípade, že v oceáne dôjde k úniku ropy, je zahrnuté v HDP aj odstránenie ropy, ako aj upratovacie práce, ktoré s tým súvisia.

HDP zahŕňa aj hodnotu vyrobených **tovarov a služieb**, ktoré samotní **výrobcovia** použijú ako investície.

Príklad

- Ak inžinierska spoločnosť vyrába niektoré špeciálne stroje pre vlastnú potrebu, stavebná spoločnosť si buduje nové kancelárie pre seba alebo podnik vyvíja softvér pre vlastné použitie, toto všetko je zahrnuté do HDP, aj keď sa takáto výroba v skutočnosti nepredáva.
- Podobne, ak Jozefína prerába dom alebo realizuje zásadnú zmenu vo svojom vlastnom dome, bude to považované za súčasť HDP, ako aj akékoľvek stavebné práce vykonané (neplatenými) dobrovoľníkmi.

Okrem toho HDP zahŕňa aj všetky **tovary vyrobené domácnosťami na vlastné použitie**.

Príklad Ak Kamila pestuje niektoré plodiny doma, varí pivo alebo vyrába oblečenie alebo nábytok - všetko pre vlastnú potrebu - to všetko prispieva k HDP v jej krajine.

V praxi je tento typ práce vo vyspelých ekonomikách veľmi malý a skúmajú sa a odhadujú len niektoré hlavné kategórie, aby boli zahrnuté do HDP.

Existuje niekoľko typov práce, ktoré **nie sú zahrnuté** do HDP a týkajú sa najmä niektorých druhov služieb, ako sú domáce práce, každodenné domáce služby a osobná starostlivosť.

Príklad Keď je Alessandro doma a upratuje dom, varí večeru, perie a žehlí oblečenie alebo opatruje svojich mladších bratov alebo sestry, nič z toho neprispieva k HDP.

Ak by však bol zaplatený za to, že bude vykonávať akúkoľvek z týchto služieb pre niekoho iného, napríklad upratovanie, varenie, žehlenie alebo stráženie detí v hoteli, to už by bolo zahrnuté do HDP.

V skutočnosti sú všetky dobrovoľnícke **služby** - na rozdiel od dobrovoľníckej výroby tovarov - **vylúčené**, bez ohľadu na to, kto má úžitok z práce, či už ste to vy a vaša rodina alebo organizácia, napríklad charitatívna alebo športová / mládežnícka organizácia.

A čo čierna/šedá alebo tieňová ekonomika?

Neevidované transakcie, ako je napríklad nelegálna práca (nie sú registrované pre účely daňového a sociálneho zabezpečenia), sú **zahrnuté do HDP prostredníctvom odhadov**.

Príkladom môžu byť hotovostné platby upratovačke, ktorej práca nie je evidovaná na úrade alebo nemá pracovné povolenie. Mali by sa tiež stanoviť odhady nelegálnych činností, ktoré zahŕňajú peňažné platby, ako napríklad nákup napodobením tovaru, pašované cigarety, prostitúcia a zakázané drogy.

Uskutočnenie týchto odhadov za nevidované transakcie a nezákonné činnosti nie je jednoduché: viac informácií možno nájsť v [samostatnom článku](#) .

Takže, ktorú prácu HDP neodráža?

Pri zvažovaní, aká veľká je ekonomika, alebo ako sa porovnáva v čase alebo s inými ekonomikami, je potrebné pripomenúť, že neexistuje „správna“ výška HDP alebo rast HDP. Rast HDP nemusí ísť nevyhnutne ruka v ruku s pozitívnym sociálnym alebo environmentálnym vývojom v hospodárstve. To nás privádza k ďalšiemu bodu... čo HDP neodráža.

Nemeria sociálnu alebo environmentálnu situáciu v ekonomike.

Veľa rokov štatistickí pracovníci pracovali na vytvorení iných rámcov ako národných účtov, aby sa zamerali na tieto otázky, napríklad na zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach a o environmentálnych účtoch. Okrem týchto rámcov existujú aj snahy o vytvorenie ukazovateľov so širšími meraniami ako HDP, a ktoré sú od rôznych organizácií, štatistikov, ekonómov a iných sociálnych vedcov, ktoré odrážajú iné otázky vrátane napr. **šťastia** alebo **blahobytu** . V rámci Eurostatu sa táto práca nazýva „ **Viac ako HDP** “. Niekde inde sú dva z najznámejších príkladov [index ľudského rozvoja OSN](#) a [index lepšieho života OECD](#) .

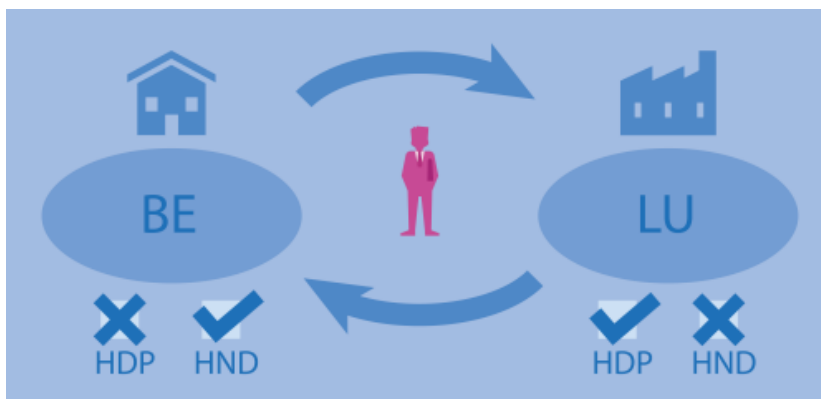
Má HDP rodinu?

HDP má menej známeho príbuzného, ktorý sa volá **hrubý národný dôchodok (HND)** . HDP meria produkciu rezidentských subjektov bez ohľadu na štátnu príslušnosť v rámci ekonomiky, zatiaľ čo HND zahŕňa príjmy zarobené mimo ekonomiky národnými subjektmi a nezahŕňa príjmy zarobené cudzincami v domácej ekonomike.

Príklad

V ekonomike (nazývanej hostiteľská ekonomika) existuje dcérska spoločnosť nadnárodného podniku v zahraničnom vlastníctve. Ak táto dcérska spoločnosť prevádza (vracia) zisky späť do domácej ekonomiky nadnárodného podniku, repatriované/vrátené zisky budú zahrnuté do HDP hostiteľskej ekonomiky, ale nie do jej HND; na druhej strane sa zisky pridávajú do HND domácej ekonomiky, ale nie do jej HDP.

Ďalším **príkladom** je Christophe, ktorý žije v Belgicku a každý deň dochádza za prácou do Luxemburgu. Hodnota práce, ktorú vytvára, prispieva k HDP v Luxembursku, ale pri výpočte HND Luxemburska sa z HDP odpočíta príjem, ktorý zarobí. I keď Christophova práca neprispieva k HDP Belgicka, tak jeho príjem je zahrnutý v HND Belgicka.

Rozdiel medzi HDP a HND môže byť v niektorých ekonomikách veľmi veľký, napríklad v Írsku a Luxembursku. Obidva tieto členské štáty EÚ majú mnoho nadnárodných podnikov; veľký počet ľudí zo susedných krajín tiež prekračuje hranice, aby mohli pracovať v Luxembursku.

Ako možno použiť HDP ako referenčnú hodnotu?

Okrem toho, že HDP je užitočný pre samotné analýzy, môže sa použiť aj ako referencia pre mnohé iné typy štatistík.

Pre výskum a vývoj

Spoločným ukazovateľom pri pohľade na konkurencieschopnosť rôznych ekonomik je intenzita výskumu a vývoja, ktorá sa vypočíta ako výdavky na výskum a vývoj vydelené HDP vyjadrené v percentách. Výdavky na výskum a vývoj a HDP sa merajú v eurách, takže výsledný pomer sa dá ľahko porovnať v čase a medzi krajinami. Intenzita výskumu a vývoja EÚ v roku 2015 predstavovala 2,03%, čo znamená, že výdavky na výskum a vývoj predstavovali 2,03% HDP.

Pre vládnu finančnú štatistiku

Ďalším príkladom je, koľko peňazí si vlády požičiavajú počas roka a aká je výška verejného dlhu (peniaze, ktoré vláda dlhuje), ktorý sa časom vytvoril; často sa uvádzajú vo vzťahu k HDP. V roku 2016 bol deficit verejných financií (keď sú výdavky vlády vyššie ako príjmy) v EÚ 1,7% HDP, zatiaľ čo úroveň všetkých nesplatených dlhov predstavovala 83,5% HDP.

Toto sú len dva príklady, kde sa HDP používa ako referenčná hodnota: existuje mnoho ďalších prípadov.

Kto má záujem o HDP a prečo?

Národné, regionálne a miestne vlády / správy, európske inštitúcie, centrálné banky, ako aj iné hospodárske a sociálne subjekty vo verejnom a súkromnom sektore potrebujú súbor porovnateľných a spoľahlivých štatistických údajov o ekonomike, aby bolo možné vypracovať rôzne politiky na základe faktov. Zmena HDP v čase je najdôležitejším ukazovateľom hospodárskeho rastu.

HDP sa používa napríklad aj pri rozhodovaní o množstve finančných prostriedkov, ktoré regióny EÚ dostávajú zo štrukturálnych fondov EÚ, pričom HND každého členského štátu EÚ sa používa na určenie, koľko každá krajina platí do rozpočtu EÚ.

Viac informácií o rôznych spôsoboch použitia národných účtov vo všeobecnosti a najmä o HDP sa uvádza v [samostatnom článku](#) .

Späť k [Štatistika pre začiatočníkov — úvod](#)

Other articles

Súvisiace články v **Statistics 4 beginners**:

- [Výpočet HDP](#)
- [Porovnanie HDP](#)

Súvisiace články v **Statistics Explained** :

- [Všetky články Statistics Explained o národných účtoch a HDP](#)
- [Národné účty a HDP](#)

- Základ národných účtov
- Národné účty – prehľad

Slovník pojmov v Statistics Explained: :

- Hrubý domáci produkt (GDP)
- Pridaná hodnota
- Medzispotreba
- Európska únia (EÚ)
- Rezidentskí výrobcovia
- Spotreba kapitálu
- Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach
- Enviromentálne účty
- Hrubý národný produkt (HNP))
- Podiel
- Nadnárodný podnik
- Štrukturálne fondy

External links

- Brožúra *To understand economic growth* INSEE France
- Vizualácia *GDP and me* ONS United Kingdom
- Vizualácia HDP INE Spain
- Vizualácia National Accounts Statistics Finland

Link na články <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Beginners:GDP>